

KÖRNYEZETPOLITIKAI HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

GMO
tömegközlekedés
fenntartható fejlődés
agrár környezetvédelem
regionális politika-vidékfejlesztés
Natura 2000-biodiverzitás-termesztvényanyagok
vegyszer-politika-veszélyes anyagok
bioélelmiszer-helyi termék
ipari szabályozás
hulladékkezelés
tömegközlekedés
klíma

A TARTALOMBÓL

AZ EU KIBŐVÍTI AZ ENERGIATERMÉNYEK TÁMOGATÁSI RENDSZERÉT	4.0
75 LÉPÉS AZ ENERGIAFOGYASZTÁS CSÖKKENTÉSÉRE	4.0
AZ EU ORSZÁGOK ELHIBÁZOTT LEHETŐSÉGE AZ ELEKTRONIKAI INNOVÁCIÓ OSZTÓNZÉSÉRE	5.0
REACH - A KÖRNYEZETVÉDELMI BIZOTTSÁG SZIGORÚBB SZABÁLYOZÁST AKAR	6.0
AZ UNIÓ HOSSZÚ TÁVÚ CÉLSZÁM NÉLKÜL INDUL A NEMZETKÖZI KLÍMA-TÁRGYALÁSOKRA	7.0
MEGDUPLÁZÓDOTT HAZÁNKBAN A GÉNMANIPULÁCIÓ MENTES TELEPÜLÉSEK SZÁMA - EGY KAMPÁNY ÉS HATÁSAI	9.0
LEVEGŐBEN AZ EURÓPAI TANÁCS ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENT VITÁJA: ELLENTÉTES NÉZETEK A LEVEGŐMINŐSÉGRŐL	10.0
A HIDROGÉN ALAPÚ ENERGIARENDSZEREK KÖRNYEZETI HATÁSAI	11.0
ELEMZÉS: AZ EU KIBOCSÁTÁS-KERESKEDELMI RENDSZERE - LETÁR ÉS A JÖVŐ	12.0
ÚTMUTÓ KÉSZÜL A TÁRSADALMI FELELŐSÉGRŐL AZ ISO SOROZAT KERETÉBEN	13.0
EGY TERMÉSZETI KINCST MEGMENTÉSE: A FERTŐ-TÁJ SZÓDATAVAI	14.0
MEGJELENT: ÁLLAMPOLGÁRI ÚTMUTÓ AZ EU ÉS ENSZ PANASZKEZELÉSI FOLYAMATAIRÓL	15.0
KLÍMA-FOGADÁS A TÁG-BAN	16.0

VAJON KÉPESEK LESZNEK A BIOÜZEMANYAGOK KIGYÓGYÍTANI MINKET AZ OLAJFÜGGŐSÉGBŐL?

Egyre nyilvánvalóbb, hogy a cukorból és növényi olajokból készülő bioüzemanyagoknak nem sikerül jelentősen csökkentenie olajfüggőségünket. Vajon nagyobb esélyük van erre a második generációs bioüzemanyagoknak?

HÁTTÉR

Az üvegházgázok mennyiségének visszaszorítása érdekében - összhangban a Kiotói Jegyzőkönyvben vállalt kötelezettségekkel - az EU elfogadta a 2003/30 EC számú direktívát, melynek célja, hogy 2010-ig a közúti közlekedésben használt bioüzemanyagok részesedését a jelenlegi 0,8%-ról 5,75%-ra növeljék.

A bioüzemanyagok amellet, hogy kevesebb üvegházgázt bocsátanak ki, mint a hagyományos gázolaj és benzin, nagyobb mennyiségben állnak rendelkezésre és könnyebben is hozzáférhetők a háztartások számára. Továbbá, mivel jelenleg a mezőgazdasági termények (mint például a kukorica, cukorrépa, pálmaolaj, repcemag) adják a bioüzemanyagok (más néven elsőgenerációs bioüzemanyagok) fő forrását, ezek bioüzemanyag célú hazai termesztése új bevételi forrásokhoz juttathat, és új munkahelyeket teremthet az EU-s gazdáknak a Közös Agrárpolitika bevezetését követően is.

A bioüzemanyagok másik típusa (az úgynevezett második generációs bioüzemanyagok) ligno - cellulóz tartalmú, azaz "fás" anyagokból (mint amilyen a szalma, fűrészáru, faforgács vagy trágya) nyerhető. E rostokban gazdag anyagok azonban csak fejlett technikai megoldások - melyek közül számos még fejlesztés alatt áll - révén alakíthatók folyékony bioüzemanyaggá.

A 2003-ban kitűzött cél nem kötelező érvényű, és a legtöbb országnak jócskán van még mit tennie az elkövetkezendő három és fél évben e célok elérése érdekében.

(folytatás a 2. oldalon)

VAJON KÉPESEK LESZNEK A BIOÜZEMANYAGOK KIGYÓGYÍTANI MINKET AZ OLAJFÜGGŐSÉGBŐL?

(folytatás az 1. oldalról)

A hosszú távú energiaellátás biztonsága miatti aggodalom, az emelkedő olajárak és egy sor költségvetési és pénzügyi ösztönző együttesen oda vezetett, hogy az EU 25-ök bioüzemanyag termelése jelentősen növekedett, különösen a biodízel - az EU első számú bioüzemanyaga. Ez mintegy 80%-át adja az EU összes bioüzemanyag felhasználásának. Továbbá termelése a 2004-es 1,9 millió tonnáról 2005-re közel 3,2 millió tonnára nőtt, ami 65%-os éves növekedést jelent.

VITATOTT KÉRDÉSEK

Az EU mindezidáig főként az első generációs bioüzemanyagokra koncentrált, mint amilyen a biodízel vagy a bioetanol. Azonban egyre növekvő számú kétely fogalmazódik meg a stratégiával kapcsolatban:

- Valóban hozzájárulnak a bioüzemanyagok az üvegházgázok csökkentéséhez? Elvileg a bioüzemanyagok széndioxid semlegesnek¹ vannak kikiáltva, azonban számos tanulmány szerint a bioüzemanyagok - a termesztés, szállítás és feldolgozás folyamatait is be kalkulálva - valójában több üvegházgázt bocsátanak ki, mint a hagyományos üzemanyagok.

(¹azaz életciklusuk folyamán egyensúlyba kerül a felhasznált és kibocsátott szén-dioxid mennyiség)

- Valóban képesek felvenni a versenyt az első generációs bioüzemanyagok a hagyományos üzemanyagokkal? Az EU termelte biodízel ára a hordónkénti 60 eurós olajár esetén kifizetődő, míg a bioetanol csak akkor versenyképes, ha az olajár eléri a hordónkénti 90 eurót. (Az árakba sajnos nincsenek beleépítve az externális költségek).

- Valóban felhajtják az élelmiszerárakat az első generációs bioüzemanyagok? A biodízel termelés jelentős mértékben megnövelte az EU-n belül a repcemag felhasználását, ami a fogyasztási célra szánt olaj árát rekordszintre emelte. A megnövekedett bioüzemanyag felhasználás nagy valószínűséggel az etanol termelés és felhasználás jelentős növekedéséhez vezet, ami felnyomja a cukorárakat.

- Valóban zöldebbek az első generációs bioüzemanyagok a fosszilis energiaforrásoknál? Az 5,75%-os bioüzemanyag részesedés elérése érdekében az EU behozatalra szorul; Brazíliából etanolt, Indonéziából pálmaját importál. Brazíliában az Amazonas őserdeinek felégetésével biztosítanak helyet az egyre terjeszkedő cukornád- és szójaültetvényeknek, hasonlóképpen Indonéziához, ahol szintén az esőerdők irtása révén jutnak olajpálmaültetvények kialakítására alkalmas területekhez. Néhány környezetvédő csoport az első generációs bioüzemanyagokat csak "erdőtirtó dízel"-ként emlegeti, utalva a bioüzemanyagok használatának eredeti célja és a jelenlegi

helyzet között fennálló ellentétre.

Egyre növekvő számban követelik az EU-tól, hogy fordítson több figyelmet a második generációs bioüzemanyagokra.

A Bizottság 2006 április és július között konzultációsorozat folytatott; ebben a nyilvánosság véleményét kérte ki bioüzemanyag stratégiájával kapcsolatban, melynek felülvizsgálata 2006 vége előtt zárult le. A konzultáció eredménye szerint a résztvevők döntő többsége a második generációs bioüzemanyagokat tartja a legígéretesebbnek, az alábbiak miatt:

- a jelenleg használatos bioüzemanyagokkal összehasonlítva jóval kedvezőbb üvegházgáz mérlegük van;
- előállításuk versenyképes, különösen, ha olcsó biomassza a kiinduló alapanyag;
- a kiinduló alapanyagok széles választéka áll rendelkezésre;
- előállításuk nem konkurál az élelmiszertermeléssel;
- jobb minőségű, mint az első generációs bioüzemanyagok.

A második generációs biomassza előállítás legfőbb módja az EU-ban a biomassza elgázosítása, az úgynevezett biomassa - folyadék módszer (az angol biomass-toliquid kifejezésből BTL-ként rövidítve). Ennek lényege, hogy magas hőmérsékleten, meghatározott oxigénszint mellett, kémiai katalízis segítségével állítják elő a folyékony

üzemanyagot biomasszából, például szintetikus dízel vagy dimetil-étert. Az elgázosításhoz nagyméretű berendezések és jelentős tőke szükséges, ami igencsak lassítja a terület fejlődését. A BTL módszerrel a növényi szárazanyag egyharmad részét adó lignin is feldolgozható, következképpen több folyadék nyerhető, amivel több kőolaj kiváltható.

A fentiekből látható, hogy az előállítás is bonyolult és energiaigényes, ami miatt e technológia is mértékletes használatra int.

2006 októberében jelentette be Finnország, az Unió sörös elnöke, hogy szeretne a második generációs bioüzemanyagok terén jó példával elől járni, ezért a VTT- nek, a finn Technikai Kutatóközpontnak forrásokat biztosít gázosító berendezések beszerzésére. Az új berendezés lehetővé teszi biomasszából szintézisgáz előállítását, amiből a továbbiakban dízelüzemanyag készülhet. A gázerőmű minden széntartalmú nyersanyag - például faipari maradványok, fakéreg, mezőgazdasági termőterületekről származó biomassza, hulladék és tőzeg - hasznosítására alkalmas.

A Bizottság a bioüzemanyag direktíva áttekintése során vizsgálni fogja a tagállamoknak nyújtandó második generációs technológiák fejlesztésére irányuló támogatások szélesítésének lehetőségeit. Napirenden van a bioüzemanyagok új célszámainak meghatározása is, melyek a jövőben akár kötelező érvényűvé is tehetők. Nagy valószínűséggel bevezetik a bioüzemanyag termelésre vonatkozó minimális környezeti előírásokat.

ÁLLÁSPONTOK

Az EU energetikai biztosa, Andris Piebalgs szerint: "A második generációs bioüzemanyagok sokkal többféle kiinduló nyersanyag felhasználását teszik lehetővé, és a jelenleg érvényben lévő bioüzemanyag direktíva által kitűzött és 2010-re elérendő 5,75%- nál nagyobb piaci részesedést tesznek lehetővé."

Starvos Dimas, környezetvédelmi biztos ehhez még hozzátette: "A második generációs bioüzemanyagoknak sokkal kisebb az üvegházgáz kibocsátásuk és egyéb környezetre ártalmas hatásuk, mint az első generációs bioüzemanyagoknak, amelyek jelenleg domináns helyet foglalnak

el az EU-ban. Továbbá lehetőséget biztosítanak a hatékonyabb termelésre és költségcsökkentésre, mivel az amúgy igen korlátozott felhasználhatóságú biohulladékok feldolgozását is lehetővé teszi". A legtöbb kormány az első generációs bioüzemanyagok kiaknázását elkerülhetetlennek tartja mindaddig, míg a második generációs bioüzemanyag előállítás terén további előrelépések nem történnek.

Dr. Bernd Pischetsrieder, a Volkswagen elnöke felhívja a politikusok figyelmét egy olyan adómodell kidolgozásának a fontosságára, amely előnyben részesíti a második generációs bioüzemanyagokat: "Az első- és második generációs bioüzemanyagok fenntarthatóságára vonatkozó jelenlegi értékelés sem gazdasági, sem környezetvédelmi szempontból nem kielégítő. A bioüzemanyagok nem egyformák: néhány első generációs bioüzemanyag leginkább a báránybőrbe bújtt farkas példájával jellemezhető. Néhányuknak rosszabb a szén-dioxid egyensúlya, mint a hagyományos motorbenzineknek, ennek ellenére bioüzemanyagoknak nevezik őket. Az első generációs bioüzemanyagok különféle adóössztönzésekben részesülnek szűk költségvetési forrásokból, következképpen rossz befektetésnek tekintendők. Ez a folyamat sem ökológiai, sem ökonómiai értelemben nem tekinthető fenntarthatónak."

Környezetvédő csoportok szintén megemlítik a második generációs bioüzemanyagok fontosságát. A WWF szerint "az első generációs bioenergia termeléshez szükséges mezőgazdasági és egyéb kiindulási alapanyagok jelentősen megváltoztatták a termelési és kereskedelmi mintázatot", ami környezeti változást és az élelmiszerárakat emelkedését eredményezi. A szervezet meggyőződése, hogy a második generációs bioüzemanyagokba való investálás nagyobb mértékű üvegházgáz csökkenéshez, kedvezőbb költség-hason arányhoz és fenntartható földhasználathoz vezet.

Az európai gazdákat reprezentáló COPA -COGECA (vagyis a Mezőgazdasági Szakmai Szervezetek Bizottsága és a Mezőgazdasági Szövetkezés Általános Bizottsága) azonban, mivel a bioüzemanyag előállítására használt haszonnövények termesztéséből adódóan jelentősen nő a foglalkoztatottság, a bioetanol előállítását segítő további ösztönzőkért lobbizik, továbbá a biodízel kvótájának növelését is el akarja érni.

Forrás: Euractive.com. Fordította: Nikl Ágnes

AZ EU KIBŐVÍTI AZ ENERGIATERMÉNYEK TÁMOGATÁSI RENDSZERÉT

A Bizottság javaslata alapján kiterjesztenék a 2004. óta az Unióhoz csatlakozott tíz új tagállamra is azt a rendszert, amelyben a mezőgazdasági termelőket a bioüzemanyag termelésére használt föld után hektáronként 45 eurós összeggel jutalmazták.

"Az energiatermeléshez használható termények támogatási rendszere jól indult" - ismertette Mariann Fischer Boel mezőgazdasági biztos. "Úgy tisztességes, ha az összes tagállam termelője számára lehetővé tesszük, hogy előnyhöz jusson a támogatás révén."

A javasolt rendszer szerint a legnagyobb föld, amely alapján jogosultak lehetnek az uniós jutalomra, 1,5 millió hektárról 2 millióra növekedne, amellyel teret kapna a 2004-ben csatlakozott Lengyelország és Csehország is. Az új rendszer 2007-től lépne életbe a Miniszteri Tanács jóváhagyását követően. A tagállamok a költségek 50 százalékáig tehetik meg hozzájárulásait. A javaslattal egy időben a Bizottság felülvizsgálta a rendszert, amelyet a közös agrárpolitika (KAP) legutóbbi reformja óta 2004-ben alkalmaztak először.

A Bizottság nyilatkozata szerint a bioüzemanyag használatának növekvő aránya számos előnnyel jár majd, mert csökkenti Európa függőségét a fosszilis üzemanyagok importjától, valamint mérsékli az üvegházhatású gázok kibocsátását, és új területeket nyit meg a termelők számára.

Ennek ellenére, egyre nő a bioüzemanyagokkal szembeni szkeptikus kérdések száma, amelyek a kapcsolódó környezetvédelmi problémákra mutatnak rá, így a levegőszennyezésre, a talajerózióra és a széndioxid-kibocsátás miatti korlátozott lehetőségekre.

Forrás: euractive.com, fordította: Graczka Sylvia

75 LÉPÉS

AZ ENERGIAFOGYASZTÁS CSÖKKENTÉSÉRE

Október 19-én az energiaügyi EU-biztos, Andris Piebalgs bemutatta akciótervét, mellyel Európa összes primer energiafogyasztását 2020-ig 20%-kal lehet csökkenteni. Ha sikeres lesz, az EU több, mint 100 milliárd eurót takaríthat meg évente és mivel a széndioxid kibocsátás csökkentését is maga után vonja, hozzájárul a kiotói célok eléréséhez is.

Az Energiahatékonysági Akciótervet egy hat éves időszak során vezetik be. Több, mint 75 lépést határoztak meg, 10 kiemelt területen:

- új energiateljesítményi szabványok különböző termékcsoporthoz pl. bojlerok, másológépek, TV-k, világítás (2007-től)
- új energiaszabványok épületekre és alacsony energiafogyasztású épületek támogatása ("passzív házak") (2008-9);
- az energiatermelés- és elosztás hatékonyabbá tétele (2007-8);
- lehetséges jogszabály az autók széndioxid-kibocsátásának 120g/km-re való korlátozására 2012-ig (2007);
- a bankfinanszírozás elősegítése a kis- és középvállalatok és energiaszolgáltató cégek energiahatékonysági befektetéseihez (2007-8);

- az új tagállamok energiahatékonyságának fellendítése;
- az adózás következetes használata a közvetett adózás 2007-es Zöld Könyvének előkészítésével együtt;
- szemléletformáló és nevelési kampányok;
- az energiahatékonyság javítása városi területeken a "Polgármesterek Szövetségén" keresztül (2007-ben áll fel), amely jó gyakorlatokat oszt meg egymással, és
- nemzetközi megállapodások az energiahatékonyság segítésére világszerte.

Az kérdéses, hogy vajon minden egyes energiahatékonyság-javító lépés egyúttal csökkenti-e az energiafogyasztást is.

ÁLLÁSPONTOK:

Az európai háztartási készülékeket gyártó cégek szövetsége (CECED) üdvözölte az innovatív ötleteket, de figyelmeztetett: a rendelkezések megfelelő végrehajtására kell fókuszálni. Az Euroheat & Power szövetség (a távfűtés és hűtés iparág képviselőjében) csalódott: szerinte a terv nem képes a fosszilis tüzelőanyagok használatát csökkenteni a fűtés-hűtésben. Az európai kereskedelmi kamarákat képviselő Eurochambres felhívta a figyelmet a leendő jogszabály-javaslatok hatásvizsgálatára, hogy az intézkedések nehegy több bürokráciával járjanak és az uniós cégek versenyképességét ne rontsák.

Környezetvédő szervezetek (Föld Barátai, WWF és Greenpeace) üdvözölték az energiahatékonysági célt, de szerintük az akcióterv nem javasol elég olyan jogszabályt, amellyel e cél teljesíthető. Különösen a közlekedés terén:

bár e terület az EU energia végfelhasználásának több, mint 30%-áért felelős, a terv nem érinti a kereskedelmi közlekedés kérdését, alig foglalkozik a tömegközlekedéssel, és

nem segíti elő a közútról a vasútra történő váltást pl. ösztönzőkkel. Ráadásul a terv csak 2009-ben kötelez az Épületek Energiatanácsa irányítására és kiterjesztésére, pedig az már ma nyilvánvaló, hogy a direktíva jelenlegi formájában nem képes a szükséges megtakarításokra a szektorban.

További lépések: az EU energia tanácsa vitatja meg és fogadja el (várhatóan) az akciótervet november 23-án. Ezt követően a Bizottság elkezdte a végrehajtását. További információk: www.topten.info.

Forrás: Euractive.com

AZ EU ORSZÁGOK ELHIBÁZOTT LEHETŐSÉGE AZ ELEKTRONIKAI INNOVÁCIÓ ÖSZTÖNZÉSÉRE

A környezetbarát televíziókat, mobiltelefonokat és más elektronikai termékeket gyártó cégeket kényszer érheti, hogy támogassák konkurenciájuk veszélyesebb és kevésbé újrafelhasználható termékei hulladéklerakását az EU-s törvények hiányos tagállami szintű végrehajtása miatt. Ezt állítja két, szeptember 28-án Brüsszelben kiadott riport, amelyet az Európai Környezetvédelmi Iroda (EEB), a Föld Barátai Európa és a Greenpeace International adott közre.

Az "Elveszett átvétel jelentés" - egy tanulmány az egyéni gyártói felelősség (IPR) használatáról az Elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól szóló (WEEE) Irányelv keretein belül - az irányelv sok tagállambeli súlyos átvételét mutatja, amely azzal is zárulhat, hogy azokat a gyártókat bünteti, akik készen állnak felelősséget vállalni biztonságos hulladéklerakóikért és használt termékeik újrafelhasználhatóságáért. Ez alááshatja azokat a törekvéseket, amelyek arra születtek, hogy a gazdaságot

(folytatás a 6. oldalon)

(folytatás az 5. oldalról)

környezetbarátabbá tegyék, valamint ellentétben áll az irányelv céljaival is.

A második tanulmány kiemeli a gyártók felelősségéről szóló politikák lehetséges hatásait. Részletezi a "kiterjesztett termelői felelősség" (vagy "kibővített termelői felelősség") sikerét a fő tervezési változásokban, valamint bemutatja más szektorokban való alkalmazásának lehetőségét is. Azok a tervezési változtatások, amelyeket több elektronikai vállalat készített, előrelátva a WEEE és a Veszélyes anyagok korlátozása (RoHS) irányelveket, illusztrálják a piac igényei által létrejött innováció rendelkezéseinek sikerét, amely külön díjazza a progresszív vállalatokat.

- Hiszünk abban, hogy a gyártói felelősség, és különösen az egyéni gyártói felelősség, gazdasági előnyöket kínálhat az innovatív gyártóknak, akik úgy állítanak elő termékeket, hogy figyelembe veszik az elhasználódás utáni kezelési költségeket - például, hogy úgy alkotják meg őket, hogy egyszerű legyen a szétbontásuk és újrafelhasználásuk. Viszont,

elsősorban azok a "svindlilek" részesítik előnyben a kollektív felelősséget, akik termékeik elhasználódás utáni költ-

ségeit az adófizetőkkel, vagy a piacon lévő más cégekkel szeretnék megfizettetni - mondta Iza Kruszewska a Greenpeace-től. A 25-ből mindössze 3 tagállamnak (Svédország, Németország, Olaszország) sikerült átültetnie az irányelvet abba az irányba, amely megengedi a gazdaságnak, hogy az egyéni gyártói felelősség megfelelően funkcionáljon. Magyarország a régi és az új WEEE irányelvnél is a kollektív pénzügyi felelősséget választotta.

A tagállamok mulasztása a WEEE irányelv követelményeinek alkalmazásáról a gyártói felelősség kérdésében veszélyezteti az EU globális vezető szerepét ezen a területen - mondta Michael Warhurst a Föld Barátai Európától. - Ezt mindenképp szükséges sürgősen kijavítani, hogy megvédjük az EU-s jog hitelét, és hogy megfelelő körülményeket tudjunk kialakítani az innováció ösztönzésére, valamint a toxikus hulladék megelőzésére Európa-szerte.

Rendkívül nehéz elérni a környezetvédelmi célokat, ezért különösen fontos, hogy elérjük: a piac a környezeti területet dolgozzon - mondta Stefan Scheuer, az EEB EU politikai igazgatója - felhívjuk az Európai Bizottság figyelmét arra, hogy koncentráljon a WEEE irányelv használatának mélyreható felülvizsgálatára arra nézve, hogyan alkalmazzák a tagállamok az alapvető rendelkezéseket az egyéni gyártói felelősség intézkedések kialakításában.

<http://www.greenpeace.org/international/press/reports/lost-in-transposition>.

<http://www.greenpeace.org/international/press/reports/epr>

Forrás: EEB, FoE és Greenpeace közös sajtóközlemény, fordította: Zólyomi Ágnes

REACH - A KÖRNYEZETVÉDELMI BIZOTTSÁG SZIGORÚBB SZABÁLYOZÁST AKAR

Az Európai Parlament Környezetvédelmi Bizottsága nagy lépést tett afelé, hogy környezetünket és egészségünket megvédjük a vegyi anyagok káros hatásaitól - adta hírül a Levegő Munkacsoport, a Magyar Természetvédők Szövetsége és a WWF Magyarország.

A Bizottság 2006. október 10-én szavazott az EU új vegyi anyag jogszabálytervezetéről (REACH), és erősen támogatja a veszélyes vegyi anyagok kötelező helyettesítését

biztonságosabbakkal, amennyiben azok elérhetők. A civil szervezetek szerint a most elért sikerben nagy szerepet játszott Hegyi Gyula és Olajos Péter európai parlamenti képviselők aktív munkája, akik több módosító javaslatot is tettek a jogszabálytervezet környezeti és egészségügyi szempontú megerősítésére.

Elemek a Bizottsági szavazás eredményében:

- megerősíti az Európai Parlament múlt év novemberében

hozott döntését a kötelező helyettesítésről, amelyet eddig figyelmen kívül hagyott a Miniszterek Tanácsa. A Tanácsnak szóló üzenet határozott: az európai parlamenti képviselők szilárdan elkötelezettek amellett, hogy a veszélyes vegyi anyagokat biztonságosabbakkal kell helyettesíteni, amikor csak lehetséges. A kötelező helyettesítés nélkülözhetetlen a biztonságosabb vegyi anyagok fejlesztésének ösztönzéséhez.

- a kötelező gondosság értelmében a vegyszergyártóknak felelősséget kell vállalniuk termékeik biztonságosságáért.

- a fogyasztók számára is több információ biztosítását kéri, az adott termékben használt vegyi anyagokról.

- az import termékekben lévő vegyi anyagok szabályozásának szigorításával gyakorlatilag ugyanazok a szigorú környezet- és egészségvédelmi szabályok lesznek érvényesek a külföldi és az európai, így a hazai termékekre.

- minden egy tonna felett gyártott vagy importált anyag esetén vizsgálják ki és hozzák nyilvánosságra a vegyi anyagok legfontosabb egészségügyi hatásait.

A három civil szervezet arra kéri a minisztereket és az Európai Bizottságot, hogy az elkövetkező hetekben vitassák meg és erősítsék meg az Európai Parlament állásfoglalását. A vegyipar erős nyomást gyakorol a törvényhozásra és ki-

bűvöket keres a szabályozás szigorú pontjai alól, állítják a szervezetek. Jelenleg a veszélyes vegyi anyagok kötelező helyettesítése a döntéshozók egyetlen lehetősége annak elérésére, hogy a REACH valóban az emberi egészség és a környezet védelmét szolgálja.

Az Európai Parlament Plenáris ülése várhatóan november közepén fog véglegesen szavazni a REACH rendeletről, amely így már jövőre életbe léphet az Unió összes tagállamában. Erre való tekintettel a környezetvédő civil szervezetek több e-mail küldő akciót is indítottak:

A Friends of the Earth (Föld Barátai) honlapján Kóka János gazdasági miniszternek lehet írni, http://www.foeeurope.org/my_right_to_a_toxics_free_future/hu.php A WWF Magyarország honlapján a magyar európai parlamenti képviselőknek lehet üzenni: www.wwf.hu/detox

Forrás: közös sajtóközlemény, Levegő Munkacsoport, a Magyar Természetvédők Szövetsége és a WWF Magyarország

AZ UNIÓ HOSSZÚ TÁVÚ CÉLSZÁM NÉLKÜL INDUL A NEMZETKÖZI KLÍMA-TÁRGYALÁSOKRA

Több zöldszervezet aggodalmát fejezte ki, mert a környezetvédelmi tanács október 23-án záródokumentumában nem tűzött ki precíz ütemtervet a kibocsátás-csökkentés következő lépéseiről.

A 2012-ről szóló tárgyalásoknak november 6-17 között, az idei nemzetközi klímakonferencián el kell kezdődniük, de mindenképpen 2007-ben, és 2008-ig be kell fejeződniük,

hogy az első (2008-2012) és a második kiotói vállalási periódus (2013-) között ne legyen szünet. További ülésközi találkozókat szükségesek lesznek e szoros határidő tartásához. A tanács záródokumentuma nem említi a fejlődő országok kibocsátás-csökkentéséhez szükséges utakat sem. Az azonban üdvözlendő, hogy a tagállamok szorgalmazzák: készítsen minden ország jelentést kiotói vállalása jelenlegi teljesítési helyzetéről, október végére.

(folytatás a 8. oldalon)

A Föld Barátai a szerte Európában készített klíma-alku üzeneteket válogatott formában eljuttatta a 25 környezetvédelmi miniszternek (plusz Románia és Bulgária miniszterének). Mindegyik album bemutatja a 27 ország lakosságának üzeneteit, köztük a magyar üzeneteket is. A Magyar Természetvédők Szövetsége október 17-én adta át a környezetvédelmi minisztérium szakállamtitkárának a magyar lakosság üzeneteit tartalmazó albumot a klímátárgyalásokra vonatkozó javaslatokkal együtt.

Fotók: <http://www.foeurope.org>, www.mtvsh.hu

Közben két jelentés látott napvilágot, amelyek mind az azonnali intézkedések fontosságát hangsúlyozzák, illetve azt, hogy a gazdaságra alapvető csapást mérhet a nem-cselekvés ára.

1. Október 13.: Éghajlatváltozás - a nem-cselekvés költsége, melyet a Tufts University Globális Fejlődés és Környezet Intézete (Global Development and Environment Institute) két vezető közgazdásza készített a Föld Barátai USA klíma kampányához.

A tanulmány szerint az éves gazdasági károk elérhetik a 20 billió dollárt 2100-ra, amely az akkori globális gazdasági teljesítmény 6-8 százaléka. Ez a szám még nem is tartalmazza a biológiai sokféleség csökkenéséből vagy a megjósolhatatlan eseményekből, pl. szélsőséges időjárásból, a Golf-áramlat leállásából adódó költségeket. Az éghajlatváltozás valódi költségei a közgazdászok szerint felbecsülhetetlenek.

A jelentés arra is rávilágít, hogy relative kevés összeg szükséges a hőmérséklet kontroll alatt tartásához. A hő-

mérséklet-emelkedés 2 Celsius fok alatt tartásához szükséges lépések 12 billió dollár kárt takarítanak meg évente, és mindössze 3 billió dollárba kerülnének - azaz a megta-
karítás negyedébe.

A jelentés szerint a kibocsátások további ellenőrizetlen növekedésével a globális átlaghőmérséklet több, mint 4 Celsius fokkal emelkedhet 2100-ra. A jelentés Celsius fok-ról-fokra megvizsgálta a klímaváltozás hatásait természet-tudományos és közgazdasági szempontból. A jelentés e része elolvasható: http://www.foe.co.uk/resource/reports/econ_costs_cc.pdf

2. Október 30.: - Sir Nicholas Stern 700 oldalas, a klímaváltozás közgazdasági szempontjairól szóló független jelentése is megjelent, melyet az Egyesült Királyság kormánya (pénzügyminisztere) megbízásából készített.

E szerint az európai kormányoknak azonnal kell cselekedniük, hogy a gazdasági recessziót elkerüljék. Az éghajlatváltozás elleni intézkedések gazdasági haszonnal is járnak és a globális gazdaság költségvetésének csak 1%-ába kerülnek, miközben 10%-os költséget takarítanak meg. Az azonnali széndioxid kibocsátás-csökkentő intézkedések gazdaságilag igazoltak a Stern Jelentés szerint, mert e befektetések hiányában akár hússzor annyiba is kerülhet az elszabadult éghajlatváltozás költsége, és minél tovább halogatják a kormányok, annál több lesz a költség. Stern a világ GDP-jének 1%-át javasolja most befektetni a kibocsátás-csökkentő intézkedésekbe. A jelentés olvasható: http://www.hm-treasury.gov.uk/independent_reviews/stern_review_economics_climate_change/sternreview_index.cfm

Közben 7 uniós tagállam távolodik a kiotói vállalása teljesítésétől, ami azt vetíti előre, hogy az EU egy részének fejlődő országoktól kell majd vásárolnia kibocsátási engedélyt (karbon krediteket), ami nem jelent valódi csökkentést. Az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszere eddig nem járt összkibocsátás-csökkenéssel és a 2. Nemzeti Kiosztási Tervek általában az első fázis konkrétan megvalósult kibocsátásainál is több kibocsátási kvótát engedélyeznek.

A nemzetközi klímakonferencia ezért kulcsfontosságú, a fenti jelentések remélhetőleg nagyarányú vállalásokra sarkallják az országokat. A Föld Barátai Európa zöldszervezet ezért több javaslatot is tett:

- támogatja azt az Egyesült Királyság-beli követelést, hogy évről-évre tűzzenek ki konkrét célszámokat, szigorú és tudományos szén-költségvetés alapján. Bátorítja, hogy ezt terjesszék ki az EU-ra és vizsgálják meg a tagállamokra való hasonló rendszer kialakítását is. Ezt be lehetne tagozni a kibocsátás-kereskedelmi rendszerbe 2012 után, amelyet egyébként is szigorítani kellene.

- zöld adók bevezetése Európában, kiemelten a közlekedésben, ill. a megújuló energiákba és energiahatékonyságba való befektetések és ez irányú kutatások drasztikus növelése

Pozitívum, hogy az ETUC nagyon ambiciózus célszámokat fogadott el: 25% 2020-ra és 75% 2050-re, az 1990-es szín-

tekhez képest. A szervezet szerint az EU-nak "ezeket a második kiotói vállalási periódus nemzetközi tárgyalásaitól függetlenül" kellene vállalnia. Továbbá felhívja az Európai Bizottságot, hogy "három párbeszédre alkalmas európai platformot alakítson ki az európai szociális partnerekkel és az érintett Főigazgatóságokkal" (DG-kkel).

A környezetvédelmi tanácsülés záródokumentumában ezen túlmenően egy klímaváltozás elleni védekezést segítő nemzetközi pénzalap létrehozását javasolja az EU. Az adaptációs alap célja az lenne, hogy a fejlett országok a kevésbé fejletteket forrásokkal is segítsék alkalmazkodóképességük növelésében. Ugyanakkor a Világbank is szerepet vállalna a szénmegkötés- és tárolás technológia (CCS) elterjesztésében és megújuló energiák használatának és az energiahatékonyság növelésének ösztönzésében. Ugyanakkor a CCS technológia több ponton problémás illetve a hatékonysági és megújuló befektetéseket is elvonhatja, ld. múlt számunkban már írtunk róla. Maga a tanácsülésen résztvevő Kovács Kálmán is bejelentette az MTI-nek: "tíz uniós állam között Magyarország is aggályait fogalmazta meg a technológiával kapcsolatban, és hatásvizsgálatot kért a karbon származékok visszagyűjtésére szolgáló, tervezett eljárással kapcsolatban - a tanács végül további hatáselemzések gyorsított elvégzésében állapodott meg".

Forrás: Föld Barátai sajtóközlemény, euractive.com, MTI

MEGDUPLÁZÓDOTT HAZÁNKBAN A GÉNMANIPULÁCIÓ MENTES TELEPÜLÉSEK SZÁMA - EGY KAMPÁNY ÉS HATÁSAI

A 2006. október 11. és 27. között tizenkét városban került megrendezésre a Génmanipuláció-mentes Magyarországért akcióhét a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) és tagszervezetei szervezésében. A Génmódosítás-mentes Európát mozgalom keretében gazdák, fogyasztók, vállalkozók, közösségek, önkormányzatok és régiók nyilvánították területüket génmanipuláció-mentes övezetté. Mára már 25 ország több, mint 4500 önkormányzata, 173 régiója csatlakozott a hálózathoz - fejtette ki Fidirich Róbert, a Magyar Természetvédők Szövetségének programvezetője.

Hazánkban eddig 62 település (köztük Bicske, Esztergom, Hódmezővásárhely, Marcali), valamint a Nyugat-Dunántúli és a Dél-Dunántúli régió, valamint 314 állampolgár és civil szervezet nyilvánította területét, ingatlanját génmódo-

sítás-mentes övezetté. Szükséges a jelenleg az Országgyűlésben általános vitára bocsátott géntörvény javaslatot képviselői indítványokkal tovább szigorítani, hogy a törvény gyakorlatilag tegye lehetetlenné a génmódosított növények magyarországi termesztését. Ezért az MTvSz kéri a parlamenti pártokat, hogy támogassák az ilyen célú módosító indítványokat.

A GM-GYANÚS IMPORT ÉLELMISZEREKET TESZTELNI KELL

Október 19-én az Európai Bizottság javaslatot tett, hogy minden Egyesült Államokból érkező import rizst teszteljék, hogy GM-fertőzött-e, mielőtt az beengedik az Unióba. Október 23-án az uniós környezetvédelmi miniszterek és nemzeti élelmiszerbiztonsági szakértők is külön-külön megtárgyalták a kérdést. A szakértők is támogatják a tesz-

(folytatás a 10. oldalon)

(folytatás a 9. oldalról)

telési javaslatot. A Föld Barátai javasolja, hogy a tesztelést minden import élelmiszerre ki kellene terjeszteni, amely szabadföldi GM-növényeket tesztel és így GM-szennyezés forrása lehet.

A szervezet minden tagállam számára egy "detekciós regiszter" bevezetését javasolja minden szabadföldön tesztelt GM növényre. Jelenleg a cégek nincsenek kötelezve arra, hogy bármilyen információt hozzanak nyilvánosságra

az általuk tesztelt növényről. A Föld Barátai szerint ha egy cég szabadföldön tesztel GM-növényt, először mutasson fel igazolt tesztet arra a specifikus növényre. Ez lehetővé tenné az élelmiszerügyi hatóságok és élelmiszercégek számára, hogy a normál élelmiszerkészleteket teszteljék a teszt-területről érkező esetleges szennyeződésre.

Forrás: Föld Barátai Európa és MTVSz sajtóközlemény és háttéranyag

LEVEGŐBEN AZ EURÓPAI TANÁCS ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENT VITÁJA: ELLENTÉTES NÉZETEK A LEVEGŐMINŐSÉGRŐL

A Miniszterek Tanácsa (Környezetvédelmi Tanács) október 23-án a környezeti levegőszennyezési határértékek szigorítását szavazta meg, amit hetekkel előtte az Európai Parlament éppen meggyengített. A két törvényhozó testületnek következő évben kell egyetértésre jutnia. A Direktíva felülvizsgálati javaslat második olvasatra kerül a Parlament elé 2007-ben.

A fő elemek a tanácsi javaslatban:

- A PM2.5-re vonatkozó nem kötelező 2010-es határértéket egy kötelező határérték váltja fel 2015-ben (25 mikrogramm(μ)/m³ mind célszámmak, mind határértéknek);
- A PM10 határérték teljesítésének elhalasztása a Direktíva életbe lépésétől 3 évig lehetséges;
- nitrogén-dioxid és benzén esetén a határidők elhalasztására maximum öt évig van lehetőség (2015 január 1-ig).

A Parlamenti állásponthez hasonlóan, több rugalmasságot adna a tagállamoknak a helyi helyzethez való alkalmazkodáshoz (importált szennyezés, meleg idő), amely ronthatja a levegőminőséget. A határértékeket a tanácsi megállapodás szerint mindenhol kell alkalmazni, kivéve egyes zónákban, ahol túlléphetik: itt demonstrálandó, hogy megtettek minden intézkedést a jogszabály betartására, de több időre van szükségük, hogy teljesítsék a levegőminőségi szabványokat - itt korlátos határidőt szabnának, és adott feltételek mellett kitolnák az eredeti határidőt. A környezetvédelmi EU-biztos, Dimas ugyanakkor elégedett volt a tanácsi javaslattal; hozzátette, hogy a PM2,5 kitétséget 2010 és 2019 között a Direktíva 20%-kal csökkentené.

Az USA-ban tisztább autók kellene, mint Európában?

A gyenge szabályozás problémáját leginkább az autógyártás területén lehet érzékelni. Az Európai Autógyártók Szövetsége (ACEA) állásfoglalását már a Parlament is lenyelte, így csak 2011-ben kell az autógyártóknak teljesíteniük az új Euro 5 kibocsátási standardokat. Pedig a T&E nem-

zetközi zöldszerződés is rámutatott, hogy például az új Mercedes E320 is teljesíti az USA-ban bevezetett új nitrogén-oxid határértékeket. Satu Hassi, európai képviselő is élesen bírálta: "a PM 2,5 szennyezőre a kaliforniai, de még az USA szövetségi levegőminőségi rendeletek is több, mint kétszer szigorúbb határértéket követelnek meg, mint amit az Európai Parlament javasol".

Az a viszály helyzet alakul ki, hogy "az európai autógyártók a következő 9 évben tisztább autót exportálnak az USA-ba és Japánba, mint amilyen kocsikat az európai piacon lehet majd kapni"- kommentálta a norvég székhelyű multinacionális vegyi anyag cég, a Yara egy megvalósíthatósági tanulmányban.

Következő lépések:

- 2006 november: az Európai Parlament plenáris ülésén szavaznak az Euro 5 javaslatról
- 2009 szeptember: az új Euro 5 szabványok tervezett bevezetése magánautókra
- 2014 szeptember 1: a magánautókra vonatkozó új Euro 5 szabványok tervezett felülvizsgálata (Euro 6)
- 2015: a környezeti levegőminőségi irányelv tervezett felülvizsgálata

Forrás: euractive.com

H Í R E K

STRATÉGIAI KÖRNYEZETI VIZSGÁLAT

A Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium az Új Magyarország Vidékfejlesztési Stratégiai Terv és az arra épülő Új Magyarország Vidékfejlesztési Program kidolgozásának szerves részeként lefolytatja a stratégiai környezeti vizsgálatot a 2/2005. kormányrendelet alapján. A vizsgálatot az Env-in-Cent Tanácsadó Iroda irányítja, a társadalmi részvétel szervezését a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) végzi. A vizsgálat dokumentumai, a részvételi lehetőségek a www.mtvsz.hu/skv honlapon található.

Forrás: www.mtvsz.hu

ÉGETÉS MINT HASZNOSÍTÁS?

Az EU hamarosan módosítani fogja hulladékgazdálkodási jogszabályait és erről az Európai Parlamentben üllő képviselők is szavaznak. Fennáll a veszély, hogy pl. az égetést a hasznosítás kategóriába sorolják, aminek eredménye az lehet, hogy a pénzek erre fordítódnak a hulladékmegelőzés és a újrahasználat helyett.

Indult egy kampány, amivel mindenki küldhet levelet a magyar EU-képviselőknek: www.stopthewaste.eu
 Illetve: http://www.foe.co.uk/campaigns/waste/press_for_change/stop_the_waste/index_hu.html

Forrás: HUMUSZ

ELINDULT A ZÖLD HÍD PROGRAM HIVATALOS WEBOLDALA

Naprakész tájékoztatást nyújt az érdeklődőknek a Zöld Híd Program névvel fémjelzett hulladékgazdálkodási rendszerről a regionális projekt napokban elkészült hivatalos weboldala - a www.zoldhid.hu. A portál készítői bárki számára hozzáférhetővé tették a beruházás elemeit, háttér- és tájékoztató anyagait, ezen felül játékokkal, színvonalas formában hívják fel a lakosság figyelmét a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára, időszerűségére és előnyeire.

Forrás: www.zoldhid.hu

KUTATÁSOK, ELEMZÉSEK - KUTATÁSOK, ELEMZÉSEK - KUTATÁSOK, ELEMZÉSEK

A HIDROGÉN ALAPÚ ENERGIARENDSZEREK KÖRNYEZETI HATÁSAI

Egyre nagyobb érdeklődés kíséri a hidrogén alapú energiatermelő rendszerek jövőbeni szerepét, különösen a közlekedés terén. Ezek a jövőben vonzó alternatívát kínálnak a jelenlegi fosszilis üzemanyagokon alapuló energiarendszerekkel szemben, hiszen utóbbiak az üvegházhatású gáz kibocsátás miatt bizonyítottan hatással vannak az éghajlatra.

Mindenesetre a jövő bármilyen hidrogén alapú gazdaságában az ilyen és hasonló alternatív energiatermelési rendszerek összes lehetséges környezeti hatását ki kell értékelni.

Brit tudósok a közelmúltban felülvizsgálták a hidrogén sorával és légköri viselkedésével kapcsolatos jelenlegi álláspontot, majd meghatározták főbb forrásait és a tartalékokat. Kimutatták, hogy a várakozásokkal ellentétben, a hidrogén egy közvetett üvegházhatású gáz, amely globális felmelegedést okozhat. Ezt követően számszerűsítették a hidrogén globális felmelegedést okozó képességét összehasonlítva a szén-dioxid hasonló hatásával, valamint

azt is vizsgálták, hogy egy fosszilis üzemanyag alapú gazdaságról a hidrogén alapúra történő átállás milyen következményeket jelent a globális felmelegedésben.

Az eredmények alapján a hidrogén légkörbe történő kibocsátása megzavarná a második és a harmadik legfontosabb üvegházhatású gáz, a metán és az ózon eloszlását köszönhetően annak, hogy a légkörben a hidrogén reakcióba lép a troposzférában található hidroxil gyökökkel (OH). A hidrogén kibocsátás növekvő metán- és ózonerhelést jelent, ami fokozza a globális felmelegedést. A hidrogént ezért közvetett üvegházhatású gáznak lehet tekinteni, amely hozzájárul a globális felmelegedés jelenségéhez.

A tudósok úgy becsülték, hogy a hidrogén alapú energiarendszerek hatása az éghajlatra jóval kisebb mértékű, mint a fosszilis üzemanyagokon alapuló rendszereké. A hatás jelentősége nagyban fog függni attól, hogy a szintézis, a tárolás és a használat során mennyi hidrogén "folyik mellé", szabadul ki. A kutatók úgy számoltak, hogy egy hidrogén alapú világ gazdaságban, ahol az előállított hidrogén 1 százaléka szivárog

(folytatás a 12. oldalon)

(folytatás a 11. oldalról)

el, a fosszilis üzemanyagon alapuló gazdaság hatásának 0,6 százalékát teszi ki az éghajlatra gyakorolt hatás. 10 százalékos szivárgás esetében a hagyományos energiaforráson alapuló rendszer hatásának 6 százalékában mérhető a hidrogén alapú gazdaság éghajlati hatása.

Az ismertetett tanulmányban arra hívják fel a figyelmet, hogy a hidrogén alapú gazdaság nem válna mentessé az éghajlati zavaroktól, bár jóval enyhébb lenne az a hatás, amit a jelenlegi fosszilis üzemanyagokat használó energia-

rendszerek mutatnak. Különösen oda kell figyelni arra, hogy a hidrogénszivárgást minimalizálják, amennyiben a jövő globális hidrogén-gazdaságának éghajlatra gyakorolt kedvező hatását realizálni kívánják.

Forrás: Derwent, R. et al. (2006) " Global environmental impacts of the hydrogen economy ", Int. J. Nuclear Hydrogen Production and Application 1(1): 57-67. Kontakt: r.derwent@btopenworld.com

Forrás: Science for Environment Policy. Fordította: Graczka Sylvia

ELEMZÉS: AZ EU KIBOCSÁTÁS-KERESKEDELMI RENDSZERE - LELTÁR ÉS A JÖVŐ

Az Európai Klíma Platform (ECP - a CLIPORE és a CEPS közös kezdeményezése) szakértői határozzák meg a kulcsfontosságú stratégiai és operatív területeket, amelyek mentén az év hátralévő részében felülvizsgálják majd az EU kibocsátás-kereskedelmi rendszerét (EU Emissions Trading Scheme - EU-ETS).

Meglehet, az EU ETS immár több mint egy éve működik, a rendszer mégis még mindig kiépítés alatt áll - hívják fel a figyelmet a jelentés készítői. Szerintük a számos jövőbeli kihívás mellett a tagállamok végrehajtásában kell javulást elérni, növelni az átláthatóságot és a konzisztenciát - különösen a kibocsátási jogok kiosztása terén -, valamint korszerű-

Az EU ETS egy másik célja, hogy segítse az alacsony szénfelhasználású technológiák fejlesztését és terjesztését, ezért a szakértők még több befektetési ösztönző kidolgozására buzdítanak. Azt javasolják, hogy elsőként a belépési és kilépési szabályok összehangolásáról, másodikként pedig a forrás-kihelyezés módszeréről szóló külön vitákat indítsák meg újra. Utóbbi esetében az EU ETS soron következő felülvizsgálata kiváló alkalom lehetne arra, hogy egy kritériumrendszert (pl. környezetvédelmi célok, versenyképességi hatások, elosztásban érzékelhető hatások stb.) állítsanak fel, amely alapján értékelhetők lennének a tagállamok.

A szerzők azt is vitatják, hogy az EU ETS önmagában elegendő lenne ahhoz, hogy az új technológiák fejlesztését ösztönözze. Úgy vélik ezért, hogy további intézkedésekre van szükség uniós szinten, mint például a K+F támogatások.

A jelentésben sürgetik, hogy nagyobb figyelmet kapjon az EU ETS-ben lefedett "kereskedelmi és a nem kereskedelmi szektorok politikáinak optimális keveréke" azért, hogy elkerüljék a származékos következményeket.

Végezetül a szerzők óvatosságot az EU ETS és más hasonló nemzetközi rendszerek összekapcsolásának lehetőségét illetően, ami egyébként a globális szénpiac létrejöttét segítené elő. Három különböző megoldást is látnak erre, de attól tartanak, hogy egy ilyen

rendszer túlságosan bonyolultnak bizonyulna, az országoként eltérő árhatásokkal.

CEPS: The EU Emissions Trading Scheme: Taking Stock and Looking Ahead (July 2006) Forrás: euractive.com,

Fordította: Graczka Sylvia

síteni (ne'adj isten harmonizálni) kell a források kiosztásának módszertanát, amennyiben az a cél, hogy az EU ETS be tudja tölteni elsődleges szerepét, "az üvegházhatású gázok kibocsátásának költséghatékony csökkentését".

ÚTMUTATÓ KÉSZÜL A TÁRSADALMI FELELŐSSÉGRŐL AZ ISO SOROZAT KERETÉBEN

MAYER ZOLTÁN, ENV-IN-CENT KFT., MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE (FOE HUNGARY),
KÜLSŐ TANÁCSADÓ

Napjainkban viszonylag sokszor hallani a - vállalatok - társadalmi felelősségéről, különböző kontextusokban: ennek égető szükségességéről, vagy éppen hiányának különböző megnyilvánulási formáiról, esetleg biztató, de elszórt kezdeményezésekről e területen. Több eszköz vagy információforrás is rendelkezésre áll ezzel kapcsolatosan, de jelen cikk a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) a társadalmi felelősségről szóló és jelenleg kidolgozás alatt álló útmutatójával (ISO 26000) kapcsolatos jelenleg elérhető tudnivalókat foglalja össze.

HÁTTÉR

Az ISO 2004. szeptemberében egy munkacsoportot hozott létre, amelynek célja egy olyan nemzetközi szabvány megalkotása, amely útmutatóul szolgál a társadalmi felelősség terén. Már is felmerül a kérdés, hogy miért csak társadalmi felelősség (az angol *"social responsibility"* rövidítéseként az SR) kifejezést használja az ISO, a köztudatban többekévébő már elterjedt és talán jobban ismert CSR (*"corporate social responsibility"*), azaz vállalatok társadalmi felelőssége kifejezés helyett.

Ennek oka, hogy - a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet szándékai szerint - a formálódó új szabvány nem csak vállalatokra lenne alkalmazható, hanem más típusú szervezetekre is, például kormányzati vagy non-profit szervezetekre is, tehát elvileg kiszélesítenék az alkalmazhatósági kört mindazon szervezetekre, akiknek érdeke lehet működésük módjának bemutatása.

Az ISO célja egy olyan, közérthető nyelvezettel íródó útmutatónak a létrehozása, amely könnyen érthető és használható a nem-szakértők által is; tehát nem egy specifikációt vagy követelményrendszert fog tartalmazni, amely alapján harmadik fél általi tanúsítás történhet (mint például az ISO 9000:2000 és ISO 14001:2004 esetében). Az útmutató "küldetése", hogy kiegészítse, nem pedig felváltsa a meglévő nemzetközi egyezményeket a társadalmi felelősséghez kapcsolódóan, mint például az ENSZ Emberi Jogok Deklarációja vagy azok, amelyeket a Nemzetközi Munkavállalói Szervezet fogadott el. A készítőik szándékai szerint a szabvány használható lesz bármilyen méretű szervezetre, a fejlődés bármilyen stádiumában álló országban.

A szabvány száma "ISO 26000" lesz, közzétételének

várható időpontja pedig 2008. októbere.

AZ ÚTMUTATÓ KIDOLGOZÁSÁNAK FOLYAMATA ÉS INDOKOLTSÁGA

Az utóbbi években egyre több érdekcsoport fejezte ki aggodását a vállalatok nemzetközi piacokon történő működése közbeni társadalmi integráció problémájával kapcsolatosan. Főként ennek köszönhetően az ISO egyik bizottsága 2001-ben elkezdte vizsgálni a megvalósíthatóságot egy, a vállalatok társadalmi felelősségvállalására vonatkozó szabvány megalkotásának, valamint létrehozott egy Internetes fórumot a téma különböző érdekeltjeinek véleménye megismerése és összegyűjtése érdekében. 2002-ben Spanyolországban konferencia került megrendezésre "Vállalatok Társadalmi Felelőssége - Konceptiók és Megoldások" címmel, emellett pedig az ISO bizottsága célzottan azt kezdte el vizsgálni, hogy az ISO megindítson-e vagy sem egy szabványalkotási folyamatot a társadalmi felelősségre vonatkozóan.

A következő években a kutatások egyre inkább abba az irányba mutattak, hogy indokolt lenne egy szabványt megalkotni a társadalmi felelősség témakörében, így 2004. júniusában az ISO határozatában döntött e témában egy (útmutatóul szolgáló) szabvány megalkotásának megkezdéséről.

Az ISO igyekszik biztosítani, hogy a szabványhoz az érintettek minél szélesebb köréből érkezzenek inputok, mindazoktól akinek csak valamilyen érdekeltsége van a társadalmi felelősség témakörében. Ennek érdekében a munkacsoportban 54 országból a következő érdekelt csoportok vannak jelen: ipar, kormányzat, munkavállalók, fogyasztók érdekképviselői szervezetei és civil szervezetek; valamint az előzőkön túl a földrajzi és nemek szerinti egyensúlyt is igyekeznek biztosítani a munkacsoportban. A munkát Brazília és Svédország nemzeti szabványügyi testülete közösen irányítja.

MIT FOG TARTALMAZNI AZ ISO 26000 SZABVÁNY?

A jövőbeni szabvány részletes tartalma természetesen - a munka jelenlegi fázisában - még nem ismerhető, de felépítését és témaköreit tekintve az alábbiakra lehet számítani:

(folytatás a 14. oldalon)

(folytatás a 13. oldalról)

- Bevezetés
- Tárgy meghatározás
- Kifejezések és definíciók
- Az SR¹ kontextusa, amelynek keretében a szervezetek működnek
- Az SR alapelvei
- Útmutatás a fontosabb SR témákhoz, területekhez
- Útmutatás az SR végrehajtásához
- Mellékletek
- Irodalomjegyzék

MIT ÉRNET EL AZ ISO 26000?

A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet szerint az ISO 26000 a társadalmi felelősséggel kapcsolatos nemzetközi

szakértelem közös "értelmezése" lesz: mit jelent a társadalmi felelősség, milyen témákkal kell egy szervezetnek foglalkoznia ahhoz, hogy működését társadalmilag felelősnek tekinthesse és hogy milyen legjobb gyakorlatok fordulhatnak elő az SR megvalósítására. Az ISO 26000 egy "SR eszköz" kellene hogy legyen, amely segíti a szervezeteket a "jó szándéktól" a "jó cselekvések" felé vezetni. Ösztönözheti a társadalmi felelősséghez kapcsolódó önkéntes vállalásokat, eközben segíti a koncepció, a definíciók és az értékelési módszerek egységes értelmezését.

Felhasznált forrás és további információk:
www.iso.org/sr

PROJEKTFIGYELŐ - PROJEKTFIGYELŐ - PROJEKTFIGYELŐ - PROJEKTFIGYELŐ

EGY TERMÉSZETI KINCST MEGMENTÉSE: A FERTŐ-TÁJ SZÓDATAVAI

A nemzetközi elismertségét élvező Fertő-táj az 1970-es években magyar és osztrák része egyaránt tájvédelmi körzet lett. 1979-ben az UNESCO MAB programja keretében Bioszféra Rezervátummá nyilvánították és 1989-től pedig a Ramsari Egyezmény nemzetközi jelentőségű vízi élőhelyei között is számon tartják. Továbbá az EU Natura2000 területeihez sorolják.

A Nemzeti Park kialakításánál az IUCN előírásait követve három zónát hoztak létre: a natúr-zónát, a megőrző zónát és az ütköző zónát. A két Nemzeti Park összterülete: 33.087 ha és ebből 23.587 ha esik Magyarországra. 1994. április 24-én került sor a két Nemzeti Park összekapcsolására és megnyitására.

Néhány apró széljegyzettel kiegészíthetjük a szimpla számok, statisztikák és nemzetközi szerződések sorát. A Fertő tó Közép-Európa harmadik legnagyobb állóvize, vízgyűjtő területe 1230 km², mindössze négyszer nagyobb, mint a tó felülete. Vízmélysége átlagosan 50-60 cm, a legmélyebb részeken sem haladja meg a 180 cm-t. A "fertő", amiről tulajdonképpen beszélünk, a limnológiai nevezéktan szerint: "egy nagy vagy közepes kiterjedésű, sekély (átlag 1-2 m mélységű) állóvíz. Felületének több mint 1/3-a kiemelkedő mocsári növényzettel borított, de emellett kisebb-nagyobb nyíltvízi tisztásai is vannak". Fennmaradásának, létének, fejlődésének és egyedülállóságának titka, úgy vízének, mint talajának, különös ásványi összetétele. A

Wulka- és a Rákospatak szolgáltatják a felszíni vízutánpótlást, természetes lefolyása nincs. A víz leeresztése Hansági-főcsatornán keresztül lehetséges, ami ma nagyon vitatott témakört képez természetvédelmi szempontból.

A Bécsi Egyetem Tudományos Intézetei (dékán helyettes Univ.-Prof. DDr. Bernhard Keppler, Ao. Univ.-Prof. Dr. Regina Krachler és Dr. Rudolf Krachler, Institut für Anorganische Chemie) megállapították és megoldották a Fertő tavat körülvevő szódatavak - Nemzeti Park Ausztria

¹ Az angol rövidítés ("SR") szakmai körökben való jelenlegi viszonylagos elterjedtsége miatt rövidítésként ezt használom a társadalmi felelősségre, nem a magyar "TF" megnevezést, mert ez még kevésbé lenne informatív.

területén - "elhalálózásának" mechanizmusát. A Fertő tó vize, valamint környező tavai geológiai és hidrológiai adottságai alapján magas sókoncentrációt mutat. Ez a nagy sótartalom jelentős tartományokban ingadozik, az összes sókoncentráció legnagyobb értéke a nyári hónapokra koncentrálódik.

A sókoncentráció lényegében nátrium és magnézium kationokból, valamint hidrokarbonát, szulfát és klorid anionokból tevődik össze. A meteorológiai adatok pontos feldolgozása alapján a csapadék-víz mennyisége nem lett kevesebb a mérések kezdete, 1979 óta (1983-tól az adatok kiértékelhetőek; Biológiai Állomás). A

talajvíztől független, nem egyszerűen a felszínre bukkanó vízmennyiségről van szó, hanem arról a megállapításról ad a tudomány hírt, hogy mindegyik tó saját duzzasztó horizonttal rendelkezik. Mai napig feltételezték a kutatók a tavak vízduzzasztó tulajdonságainak, szedimentációjának, geológiailag megváltoztathatatlan nagyságát, de az osztrák laborkísérletek ennek az ellenkezőjét bizonyították. A vízduzzasztó horizont, ha a mezőgazdaság túlzott vízkivonása miatt nagymértékű sómennyiséget veszít, hirtelen megváltoztatja tulajdonságait, szenzibilis egyensúlya megdől, lyukassá válik, a területet birtokba veszi a környező flóra és a tó meghal. Ez a folyamat visszafordíthatóvá vá-

lik, ha a javasolt rekonstrukciós intézkedések még egy igen korai stádiumban megvalósulnak. A hiányzó ásványokat, mindenekelőtt glaubersót és szódat pótolni kell, hogy a

tavak duzzasztó szintje újból tömören felépülhessen. Elengedhetetlen a természetes vízdinamika helyreállítása - talajvíz - a víz felduzzasztása lecsapoló árkokban.

A Tartományi Kormányzóság Burgenlandban, a Szövetségi Kormány, valamint az Európai Közösség támogatja és projektekkel biztosítja 2004 óta a tavak regenerálását és a sikeres tudományos kutatómunkát (Kleine Neubruchlacke, Krautingsee és

Martinhoflacke). A projektet támogatja még az Osztrák Természetvédelmi Szövetség (Österreichischer Naturschutzbund), az Illmitz-i Biológiai Állomás (vezető: Univ.-Prof. Dr. Alois Herzig) valamint a Nemzeti Park (vezető: Dr. Kurt Kirchberger). Ki kell emelnünk a kutatómunka interdiszciplináris karakterét: A már említett kémiai kutatást kiegészíti a mikrobiológiai (Dr. Alexander Kirschner, Institut für Medizinische Mikrobiologie der Medizinischen Universität Wien), a biokémiai (Dr. Thomas Zechmeister) és a vegetáció-ökológiai kutatás (Dr. Ingo Korner). A projekt folytatása 2012-ig van tervben.

Rumpler Diána

MEGJELENT: ÁLLAMPOLGÁRI ÚTMUTATÓ AZ EU ÉS ENSZ PANASZKEZELÉSI FOLYAMATAIRÓL

A Közép-Kelet-Európai Bankfigyelő Hálózat megjelentette Állampolgári Útmutatóját az EU és ENSZ Panaszkezelési folyamatairól. Az Útmutató célja, hogy a civil szervezetek, valamint a magánemberek minél sikeresebben alkalmazzák a meglévő intézményi rendszereket a környezetvédelmi és a közcélú felhasználású pénzalapok megfelelő felhasználása érdekében. Az útmutatóban többek között megtalálható, hogyan kell panaszt benyújtani a Európai Ombudsmanhoz, az Európai Parlament Petíciós Bizottságához, az Aarhus-i Bizottsághoz, az Európai Bírósághoz.

Az Útmutató magyar nyelvű bevezetője letölthető innen:

<http://www.mtvsh.hu/dynamic/utmutato.pdf>

Az Útmutató angol nyelven letölthető innen:

http://www.bankwatch.org/guide/complaint_mechanisms.pdf

KLÍMA-FOGADÁS AZ ISKOLÁKBAN

2006. szeptember 22. Budapest: Kezdetét vette a Magyar Természetvédők Szövetsége (MTvSz) Klíma-fogadás akciója. Az akció keretében az MTvSz, a Zöld Kör és a CSEMETE Egyesület segítségével három iskola (a budapesti ELTE Trefort Ágoston Gyakorlóiskola, a debreceni Tóth Árpád Gimnázium és a szegedi Tömörkény István Gimnázium) diákjai fogadtak a környezetvédelmi miniszterrel, hogy a tanév végéig nyolc százalékkal csökkentik üvegházgáz-kibocsátásukat. Amennyiben a gyerekek megnyerik a fogadást, Persányi Miklós hetente egyszer gyalog vagy tömegközlekedési eszközzel jár.

Ezt követően október 17-én Klíma napot szerveztek a debreceni Tóth Árpád Gimnázium aulájában. Itt Budayné Kállóczy Ildikó tanárnő által vezetett Biocén Klub (a Klíma-fogadás fogadó csapata) a folyamatosan érkező tanulók közreműködésével klíma fotó üzeneteket készített a Zöld Kör munkatársainak közreműködésével. Az egész napos program a tanítási

órák alatt és szünetekben is zajlott. Emellett ÖKO-Zsibi nevű programját is megrendezte a klub, melynek során környezet- és természetvédelmi, valamint környezeti nevelési témájú könyvek, folyóiratok és a tanulók/tanárok által kidobásra ítélt különféle használati tárgyak, eszközök cseréltek gazdát.

247 klíma fotó készült el ezen a napon, végül néhány frappáns gondolat a diákoktól:

- Vásárolj az ÖKO-Zsibin! Segítesz a Földön te is!
- Gyakrabban legyen autómentes nap és komolyabban vegyétek!
- Nem égetjük el a növényi hulladékot, hanem komposztáljuk.
- Ezt nem magyar gyártmányú tollal írtam, de a következőt azzal fogom!
- Könyvtári könyveket használunk.
- Villamossal járunk iskolába, de ha lennének lámpával védett kerékpárutak, akkor ezeket az utakat használnánk.
- Az iskolában nem veszek palackos üdítőt, hanem csap-

vízet iszom.

- Több környezettudatos tanárt az iskolába!
- Gyere gyalog suliba, a trolis ügyis késik!
- Nem veszünk drága játékokat, inkább társasozunk.

Az éghajlatváltozás globális probléma, de a hatékony tájékoztatás, az éghajlat-tudatosságra nevelés közösségi, helyi szinten kezdődik. A jövő generáció számára egy

ilyen közösség az iskola, ahol a gyerekek tanárok és más szakértők segítségével megismerhetik éghajlatváltozás problémáját és az üvegházgáz kibocsátás-csökkentés fontosságát. A Klíma-fogadás akció ezt célozza, mellyel reméljük, hogy a társadalom klíma-tudatossága is nőni fog.

Éger Gyöngyi

KÖRNYEZETPOLITIKAI HÍREK AZ EURÓPAI UNIÓBÓL

KIADJA ÉS TERJESZTI: MAGYAR TERMÉSZETVÉDŐK SZÖVETSÉGE

1091 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 91/B. III. 21. TEL: 216-7297 FAX:216-7295 DRÓTPOSTA: INFO@MTVSZ.HU

SZERKESZTŐK: SCHMUCK ERZSEBET, BOTÁR ALEXA

NYOMDAI MUNKÁK: MICROPRESS KFT. KÉSZÜLT 800 PÉLDÁNYBAN

ENG. SZÁM: 2.9.1/1076-1/2005.

A szerkesztők köszönettel vesznek minden - a hazai környezetvédelemmel és az Unióval kapcsolatos eseményekre, kiadványokra vonatkozó - információt és a hírlevelet érintő egyéb (kritikai) észtevényt. Lapzárta minden hónap 20-án. A cikkben közölt kijelentések és vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztők álláspontját! A Hírlevélben közölt írások egyeztetés után a forrás feltüntetésével közölhetők más kiadványokban. A hírlevél anyagai, illetve a terjedelmi okokból kimaradt cikkek az interneten is olvashatók:

http://www.mtvsh.hu/programok_sublist.php?which=11